

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาครูวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครู โรงเรียนบ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาครู โรงเรียนบ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู โรงเรียนบ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีต่อการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน

กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) จำนวน 8 คน
 - 1.2 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 วิทยากร จำนวน 1 คน
 - 2.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมและพัฒนาครู โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วยกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ คือ การศึกษา การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ โดยผู้วิจัยได้ประสานงานกับวิทยากร และร่วมกับ วิทยากรในการรวบรวมเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนจาก หนังสือคู่มือ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเอกสารในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติให้แก่ กลุ่มเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้สัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

- 2.2 แบบสังเกต เป็นแบบสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสังเกต

- 2.3 แบบประเมิน เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ มีจำนวน 7 ฉบับ ดังนี้

- 2.3.1 แบบประเมินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้ประเมินกลุ่มเป้าหมายในการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาและการกำหนดวิธีการในการ แก้ปัญหา ฉบับที่ 2 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมและการนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ ฉบับที่ 3 แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการสรุปผลและการเขียนรายงานการวิจัยในการทำวิจัยในชั้นเรียนหลังจาก การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.3.2 แบบประเมินผลงานครั้งที่ 1 เพื่อประเมินความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของเนื้อหา ในขั้นตอนการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา และขั้นตอนการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

2.3.3 แบบประเมินผลงานครั้งที่ 2 เพื่อประเมินความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของเนื้อหาในขั้นตอนการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม และขั้นตอนการนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

2.3.4 แบบประเมินผลงานครั้งที่ 3 ประเมินความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของเนื้อหาในขั้นตอนการสรุปผลและรายงานผล

2.3.5 แบบประเมินผลงานครั้งที่ 4 เพื่อประเมินความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และความเหมาะสมของเนื้อหาการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.4 แบบทดสอบใช้ทดสอบก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ใช้วัดความพึงพอใจต่อการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 13 พฤศจิกายน 2551 ถึงวันที่ 16 มีนาคม 2552 โดยมีการเก็บข้อมูลจากการใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาทั้ง 2 กลยุทธ์ คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมิน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จาก แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การปฏิบัติตามกลยุทธ์ มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีตีความสร้างข้อสรุป และบรรยายเป็นความเรียง

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจ ในแต่ละชุด โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้

มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจมาก	ให้ 4 คะแนน
มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2.2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ แล้วเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็น/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 ดำเนินการตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบ ในการทดสอบก่อน – หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ การวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมายทุกคนแล้ว เปรียบเทียบคะแนนที่ได้ในการทดสอบก่อน และหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อดูการพัฒนาของกลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านยางเฉอ(วิรัชอนุทิศ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจการวิจัยในชั้นเรียน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลจากการประเมินตนเองหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถด้านการสำรวจวิเคราะห์ปัญหา และการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมและการนำวิธีการ

หรือนวัตกรรมไปใช้ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และด้านการสรุปผลการวิจัยและการเขียน รายงานการวิจัย ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และผลจากการทำแบบทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 ใน 8 คน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 26.13 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ผลการประเมินผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประเมินความถูกต้องความสมบูรณ์และความเหมาะสมของเนื้อหา ปรากฏว่ากลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายสามารถลงมือปฏิบัติการในการทำวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน ของกรมวิชาการได้

3. ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินการพัฒนาครู ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มเป้าหมาย มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนบ้านยางเหนือ(วิรัชอนุทิศ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) แสดงว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจที่ดีต่อการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน

อภิปรายผล

1. ผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการทำวิจัยของกรมวิชาการ 5 ขั้นตอน ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนและมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เนื่องจากวิทยากรผู้ให้การอบรมเชิงปฏิบัติการนั้น เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยในชั้นเรียนและมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากรในการอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ ความเข้าใจและมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้การอบรมเชิงปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติสร ทาเชาว์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ชี้ว่า การที่ใช้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยชั้นเรียน เป็นผู้ให้ความรู้ในการอบรมและฝึกปฏิบัติ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ชีร์วัฒน์ นาระถิ (2546 :

บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การใช้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้ ยุทธนา สาริบุตร (2547 : 85-93) ที่พบว่าหลังจากได้ดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการทำวิจัย และการตรวจประเมินผลงานการวิจัย ผลการดำเนินการพัฒนาพบว่า ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จทั้ง 5 ขั้นตอน มีความรู้ในเรื่องรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของตนให้มีคุณภาพ สามารถจัดทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนได้ในระดับดี

2. ผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้ เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายได้รับความช่วยเหลือแนะนำ ชี้แนะแนวทางจากผู้นิเทศ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้แก้ไขและปรับปรุงการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถลงมือปฏิบัติการการทำวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา สาริบุตร (2547 : 85-93) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านกระทิง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าหลังจากได้ดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศการทำวิจัย และการตรวจประเมินผลงานการวิจัย ผลการดำเนินการพัฒนาพบว่า ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จทั้ง 5 ขั้นตอน มีความรู้ในเรื่องรูปแบบ วิธีการ และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของตนให้มีคุณภาพ สามารถจัดทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนได้ในระดับดี สาริบุตร เนตรรัตน์ (2548 : 74-80) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอจักรพรรดิพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าเมื่อได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียนใน โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล ปรากฏว่า บุคลากรกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน ตามองค์ประกอบของการวิจัยในชั้นเรียน คือ สามารถกำหนดหัวข้อของการวิจัยชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัยชั้นเรียน การดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนรายงานการวิจัยชั้นเรียน อรุณ บุญวรรณ (2548 : 90-96) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านกลาง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า หลังจากดำเนินการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และการนิเทศ กำกับ ติดตามช่วยเหลือ ทำให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจตามกรอบการวิจัย สามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน นำกระบวนการวิจัยไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาผู้เรียนและเขียนรายงานการวิจัยได้

อยู่ในเกณฑ์ ดี และสอดคล้องกับ ปราโมทย์ วีรวรรณ (2550 : 97 - 102) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านท่าสองคอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าเมื่อดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามกระบวนการขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยกลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในและใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ทำให้กลุ่มเป้าหมาย 21 คน มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีผลงานวิจัยในชั้นเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 19 เรื่อง และมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ใน ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรม

1.1 จากการวิจัยพบว่าการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนต้องใช้วิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน การทำวิจัยในชั้นเรียน จะทำให้การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ดังนั้นในการพัฒนาครูในด้านอื่น ๆ ต้องใช้วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านนั้น ๆ มาช่วยในการพัฒนา

1.2 จากการวิจัยพบว่าการพัฒนาครู จะต้องดำเนินการตามกำหนดการอย่างจริงจัง ดังนั้นในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมายจะต้องปฏิบัติตามกำหนดการที่ได้กำหนดไว้ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาอย่างเต็มที่ การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ

1.3 จากการวิจัยพบว่าครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนอย่างเต็มที่ จะทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจครู ในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

1.4 จากการวิจัยพบว่า การมีคู่มือ เอกสาร หนังสือด้านการวิจัย เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าอย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้อง จะทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ ดังนั้นในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนควรจัดหาเอกสาร หนังสือคู่มือด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนให้เพียงพอ เหมาะสม เพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์ต่อการทำวิจัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โรงเรียนควรดำเนินการให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาครู เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาครูด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา

2.4 โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY